

İSTANBUL VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ'NE
İSTANBUL

İTİRAZ EDEN

Adı-Soyadı:
T.C. Kimlik No:
Adresi:

KONU; İstanbul Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün web sayfasında 23.12.2019 tarihinde halkın görüş ve önerilerine açıldığı duyurulan, T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan **Kanal İstanbul Projesi** (*Kıyı Yapıları [Yat Limanları, Konteyner Limanları ve Lojistik Merkezler], Denizden Alan Kazanımı, Dip Taraması ve Beton Santralleri Dâhil*) ile ilgili olarak hazırlanan ve İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca yeterli bulunarak nihai şekli verilen Çevresel Etki Değerlendirme Raporuna karşı **İTİRAZLARIM** ile ÇED olumlu kararının yeniden değerlendirilerek **ÇED OLUMSUZ KARARI** verilmesi talebidir.

Uluslararası Çevre sözleşmeleri, AB Direktifleri ve Türkiye'nin çevre mevzuatında temel yasal dayanağı olan Çevre Kanunu'nun amacı, sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak çevreyi korumaktır. Çevre Kanunu, önlemleri /yasakları, devletin ve vatandaşların temel yükümlülüklerini tanımlamaktadır.

Kanal İstanbul Projesi sadece İstanbul'u etkileyecek bir proje değildir. Coğrafyayı değiştirecek bir proje olup büyük Çevre sorunları yaratacaktır. Çevre sorunları Bölgesel-Ülkesel-Kıtasal etkiler gösterir.

İTİRAZLAR;

İstanbul İli, Avcılar, Küçükçekmece, Başakşehir ve Arnavutköy İlçeleri içerisinde yaklaşık 45 km uzunlukta, 20,75 m derinlikte ve 275 m genişlikte bir Kanal açılması için hazırlanan Kanal İstanbul Projesi için hazırlanan ÇED Raporuna aşağıda tespit ettiğim nedenler sebebi ile itiraz etmekteyim.

Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş tarafından hazırlanan raporun hiç bir yerinde tehlikeli maddelerden olan ASBEST riskinden bahsedilmemiştir. Asbest riski yok sayılmıştır.

AÇIKLAMALAR

GENEL OLARAK ASBEST VE YARATTIĞI SORUNLAR

1. Asbest Nedir?

Asbest; Doğada yaygın olarak bulunan ve işlenerek endüstride kullanılabilir elyaf elde edilen, lif şeklindeki kristalize silikat mineralleri için kullanılan genel bir deyimdir. Endüstri açısından önemi ısıya, sürtünmeye, asit ve alkali ortama karşı dayanıklı, yüksek gerilme direnci, yalıtkan, ve elastik özelliğe sahip lifli yapıda olmasıdır. Amyant olarak da bilinen asbestin dünyada 3000'i aşan üründe kullanıldığı bilinmektedir.

2. Asbestin Sanayide, Konutta ve Diğer Alanlarda Kullanımı

Endüstriyel potansiyeli artan ülkeler 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde yoğun olarak asbeste dayalı üretim yapmışlardır. Türkiye açısından da asbestin hem kırsal alanda hem de kentsel alanda kullanımı söz konusu olmuştur. Ancak tüm dünya genelinde asbestin yarattığı kanser vakaları bu maddenin sanayide kullanılmasını yasaklamıştır. Diğer yandan ise sanayi dışında pek çok alanda kullanılan bu maddenin denetimli bir biçimde çalışma ve yaşama alanlarından uzaklaştırılması için çalışmalar otuz yıl önce dünya genelinde başlamıştır. Türkiye'de de Avrupa Birliği'ne uyum çerçevesinde 2013 yılında bir yönetmelik çıkartılmıştır.¹ **(EK 1)** Çıkartılan bu yönetmelikle Asbestin çalışma ve yaşama alanlarından uzaklaştırılması için usuller belirlenmiştir. Bununla birlikte 2013 yılında da Türkiye Asbest Kontrolü Strateji Planı yayınlanmıştır.² **(EK 2) İdare düzeyinde asbestin çalışma ve yaşama alanlarından uzaklaştırılması ve üretimde kullanılmasının önüne geçilmesi için alınması gereken tedbirler açısından rapor ufuk açıdır. Bu nedenle rapordan uzun bir alıntı yapmak gerekir:**

“Asbestin yoğun endüstriyel kullanımı 1930 – 1970 yılları arasında en üst düzeye ulaşır. Dünya asbest tüketiminin % 34'ü çatı kaplama malzemelerinde, % 23' ü sürtünme ile ilgili malzemelerin yapısında, %15' i çimento yapımında, %8' i gaz maske yapımında ve %20'si diğer iş kollarında kullanılmıştır. 1980 yılına kadar dünyada 100 milyon ton asbest üretildiği, bunun %90'ından fazlasının chrysotile, kalanının ise crocidolite, amosite ve anthopholite tipinde olduğu bilinmektedir.

Asbest, 20.yy'ın ilk çeyreğinden itibaren WHO – International Agency for Research on Cancer (Dünya Sağlık Örgütü-Uluslararası Kanser Araştırma Merkezi)' nin “Kanserojen Maddeler” listesinde Grup IA kanserojen olarak tanımlanmıştır. 1986 yılından itibaren asbestin kullanımı gelişmiş ülkelerin büyük kısmında yasaklanmış olmasına karşın halen gelişmekte olan ülkelerde kullanımı yaygın olarak devam etmektedir.

Son yüz yılda asbest ile insan arasında yoğun bir temas yaşanmıştır. Asbest temasının gelişmiş ülkelerdeki nedeni esas olarak madencilik ve endüstri ortamlarında gelişen mesleki ilişkilerdir. İşçiler asbest madenlerinde ve bazı iş kollarında doğrudan, bazı iş kollarında ise zaman zaman doğrudan veya dolaylı olarak asbest ile temas etmişlerdir. Yine bu maden veya iş yerlerinin çevresinde yaşayanlar ise oluşan çevre kirliliği nedeniyle, daha düşük yoğunlukta

¹ **Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik**, Resmi Gazete, 26.12.2003 Gün ve 25328 Sayı

² Bu strateji planı asbest ile ilgili özel olarak kırsal alan çalışmalarına odaklanmaktadır. Rapor ekte sunulmuştur.

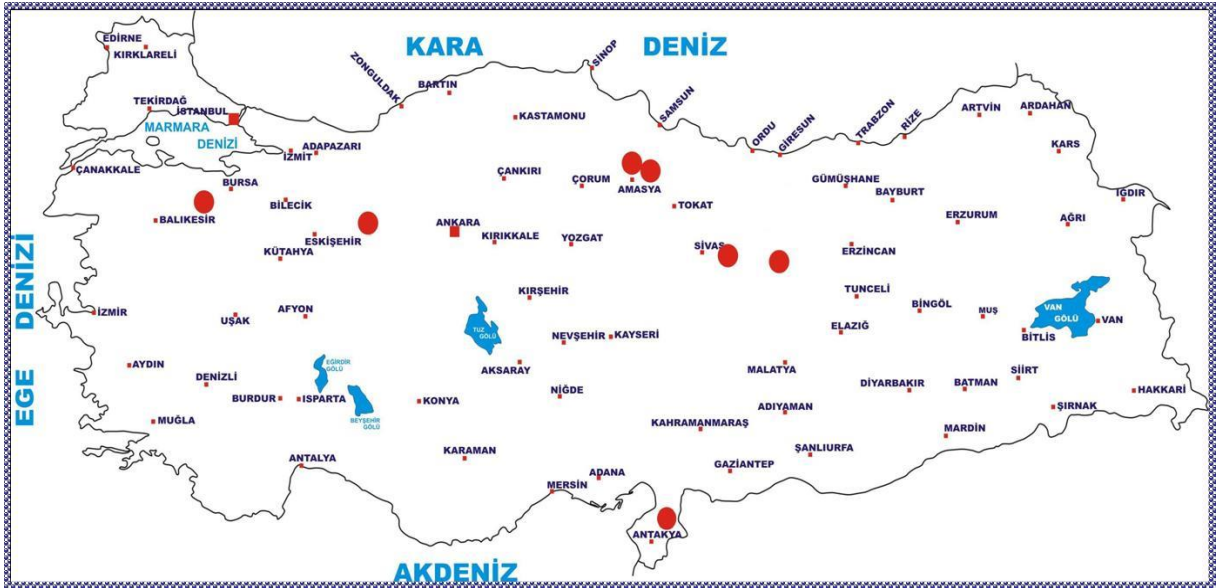
da olsa asbest ile temas etmek durumunda kalmışlardır. Gelişmekte olan ülkelerde ise asbest teması, sanayinin gelişimine koşut olarak yavaş yavaş artmaktadır. Özel bir temas şekli olarak, bazı coğrafi bölgelerde doğal toprak örtüsünde yer yer bulunan kontaminasyon nedeniyle, asbest teması kırsal alanda da gerçekleşebilir. Halen gelişmiş ülkelerin tümünde asbest kullanımı yasaklanmıştır. Ülkemizde de 2010 yılında asbest üretimi ve kullanımı tamamen yasaklanmıştır. Ancak bu tarihe kadar üretilen ve kullanılan asbest halen hayatımızın her anında yer almaktadır.

MTA Tespitlerine göre de:

Çevresel Asbest riskine gelince Amasya, Diyarbakır, Eskişehir ve birçok ilimizde asbestli alanlar olduğu bilinmektedir. MTA Raporu'na göre de İstanbul' da asbest olduğu belirlenmiştir.

Ekli MTA'nın aşağıdaki haritasında da gösterilmiştir.

http://www.mta.gov.tr/v3.0/sayfalar/hizmetler/images/b_h/asbest.jpg

Yıkım ve söküm işleri.” Tehlike kaynağı ve riskli alanlar olarak sayılmıştır. Ancak bu alanlarda ortaya çıkan asbest riskinin ne olduğu, asbestin yarattığı sağlık sorunlarının boyutunun, alınması gereken risk önlemlerinin neler olacağı, bu konuda idarenin üzerine düşen sorumluluk ve ödevlerin neler olacağı açısından ise asbest tespiti, yönetimi özel bir uzmanlık faaliyeti olarak düzenlenmiştir. Çünkü tüm dünya üzerinde asbestin çalışanlarda veya yaşam alanları yoluyla havadan temas edenlerde ölümcül rahatsızlıklara ve kansere yol açtığı kabul edilmektedir.

3. Asbest, Kanser ve Diğer Sağlık Sorunları

Asbest son derece kanserojen bir maddedir. Solunum ya da içme suyu yoluyla vücuda girdiğinde başta kanser olmak üzere çeşitli hastalıklara yol açar. Uzmanlar cilde nüfuz etmesinin de mümkün olduğunu düşünmektedirler. Asbestin neden olduğu hastalıkların bazıları, akciğer zarları arasında sıvı toplanması, kireçlenme, akciğer zarı kalınlaşması ve akciğer dokusunda bağ dokusu oluşumu gibi tehlikeli bir hastalıklardır. Ayrıca ciltte yaralara da neden olabilir.

Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), her yıl dünyada kanser yapıcı maddeleri düzenli olarak özelliklerine göre gruplara ayırmaktadır. Ajansın kanserojen maddeler listesinde asbest maddesi, "kesin kanserojen" tanımlanması ile 1. grupta sınıflandırılmıştır.

Fransa'da asbeste bağlı hastalıklardan her yıl 4000 kişi ölmektedir ve sayı giderek artmaktadır. Uzmanlar Birleşik Krallık' ta 1960 ve 70'lerde asbeste maruz kalmış kişilerden 120.000'den fazlasının akciğer kanseri nedeniyle yakın gelecekte öleceğini öngörmektedirler.

Almanya, Belçika ve Hollanda gibi ülkelerde 90'lı yılların başında asbest üretim ve kullanımı tamamen yasaklanmıştır. Avrupa Birliği de 2005 yılından itibaren AB'ye üye ülkelerde asbest üretimi ve kullanımını yasaklamıştır. Geçmişte İngilterede asbest nedeni ile bir çok tazminat ödeme söz konusu olmuştur .

<https://www.bbc.com/news/health-26465367>

Ülkemizde e benzer tazminatlar davaları sonuçlanmıştır.

<https://www.birgun.net/haber/isci-sagligi-icin-kritik-karar-273668>

"Sadece elektron mikroskopunda hava ölçümlerinde türü saptanan serbest asbest lifleri son derece küçük ve ince olduklarından birçoğu alveoli adı verilen akciğerlerdeki hava kanallarına geçer. Bu lifler akciğerlere girince vücudun savunma mekanizması devreye girer ve lifleri parçalayarak vücuttan atmaya çalışır. Her lif ayrı bir kütle olarak parmaktaki kıymık parçası gibi olan bu lifler vücuda bir kez girdiklerinde hareket edebilirler. Bunun sebebi tam olarak anlaşılacakla birlikte çok küçük ve keskin, kancalı yapıda olmalarına ve dokudan kolayca geçebilmelerine bağlanmaktadır. Bünyemiz bunları atmaya ya da parçalamaya çalıştıkça, bu keskin liflerde iltihaplanmalar oluşmaya başlar. Tüm müdahalelere rağmen, birçok lif potansiyel hastalık oluşturucu ajan olarak akciğerlerde kalır. Bu iltihaplanmalar zamanla birçok değişik asbest hastalıklarının başlangıcını oluşturur. Savunma sistemimiz akciğerlerimize giren asbest liflerini bir protein tabakasıyla kaplayarak yabancı kütleler oluşturur. Bu kütlelere asbest kütleleri denir. **Asbestin neden olduğu hastalıklardan birinci gruba girenler;** plevradafibrosis, **kalsifikasyon, effüzyon, akciğer parankamasında fibrosis** (asbestosis); **ikinci gruba girenler** ise plevra ve peritonun malign mesotelyomaları, **akciğer kanserleri ve sindirim organları kanserleridir** . Bunlardan en tehlikeli olan ise "Mezotelyoma" veya "Akciğer Kanseri" ölüme neden olabilirken diğerleri genellikle vücutta semptomlar ya da yetmezlikler oluşturur."

Uluslararası Çalışma Örgütü ve Asbest

Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO asbestin kanser ile ilişkisini ilk kez 1938'de "Meslek ve Sağlık Ansiklopedisi"nin ekinde gündeme getirmiştir.

"ILO asbeste ilişkin ilk doğrudan düzenlemesini ise; 1986'da benimsediği 162 sayılı Asbest Sözleşmesi ve 172 sayılı Asbest Tavsiyesi ile yapmıştır.³ 162 sayılı Sözleşme, hükümetlerin işçilerin asbeste ilişkin sağlık tehlikelerine maruz kalmamaları için ulusal programlar geliştirmelerini, işçilerin asbeste maruziyetlerin de limitlerin belirlenmesini ve etkin denetim programlarının yürütülmesini öngörür. Sözleşme krosidolit türü asbestin kullanımını ve her türlü asbestin püskürtülerek kullanımını yasaklar. Diğer tür asbestin yasaklanması ise ulusal hükümetlerin kararına bırakılmıştır. Ayrıca sözleşmede asbestli binaların yıkımı, iş elbiselerinin

³ Kararın benimsenmesi tartışmaları sırasında işçi, işveren ve hükümet görüşleri için bkz. ILC, Ninety-fifth Session, Geneva, 2006, "Fourth item on the agenda: Occupational safety and health, (second discussion)", Report of the Committee on Safety and Health.

kullanımı ve temizlenmesi, çevresel ve tıbbi gözetime ilişkin de hükümler bulunmaktadır. 162 sayılı Sözleşme, asbestin güvenli kullanımını öngörmekle sınırlı bir sözleşme olarak yorumlanmamalıdır. Sözleşmenin 10. Maddesinde işçilerin sağlığını korumak amacı ile ve teknik açıdan mümkün olduğu hallerde, ulusal hükümlere asbestin yerine başka malzemeleri kullanmalarının önerilmiş olması, yeni gelişmeler ışığında asbestten tümüyle vazgeçilebileceğinin düşünüldüğünü göstermektedir.

162 sayılı Sözleşmenin benimsenmesinden 20 yıl sonra, 2006 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı'nda asbestin tüm türlerinin, tüm dünyada yasaklanmasına giden yolda bir adım atılarak "Asbeste İlişkin Karar" benimsenmiştir. Konferans, Kararında chrysotile, de dahil olmak üzere tüm asbest türlerinin Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı'na kanserojen madde olarak sınıflandırıldığı ve bu sınıflandırmanın Uluslararası Kimyasal Güvenlik Programı tarafından da teyit edildiği belirtilmektedir. Her yıl 100 000 işçinin asbeste maruz kalmanın yol açtığı hastalıklardan öldüğünü ifade eden ILO, asbestli yapıların bakım ve onarımı, yıkımı, asbestten temizlenmesi, gemilerin sökümü ve atıkların bertarafı sırasında da daha pek çok işçinin asbest riskine maruz kalmaya devam edeceğinin altını çizmektedir.

ILO'ya göre işçileri asbest riskinden korumanın ve asbestle ilgili gelecekteki hastalıkları ve ölümleri önlemenin en etkin yolu asbestin yasaklanması ve mevcut asbestli bina ve ürünlerin belirlenerek uygun bir biçimde yönetilmesidir. ILO, ayrıca asbest sanayinin "güvenli kullanım" stratejisine de karşı çıkarak 162 sayılı ILO sözleşmesinin asbest kullanımına devam edilmesini haklı çıkartmak için istismar edilemeyeceğini de belirtmiştir.

Kuşkusuz asbest kullanımına son verilmesi çağrısı, 162 sayılı asbest Sözleşmesinin ve 139 sayılı Mesleki Kanser Sözleşmesinin onaylanması çağrısının geçersiz olduğunu göstermemektedir.⁴

Konferans sonrasında ILO, asbestin ve asbestli malzemelerin kullanımının yasaklanmasına yönelik kampanyalara verdiği desteği artırmıştır ve kendisi de asbest kullanımının ortadan kaldırılması ve mevcut asbestli ürün ve binaların uygun bir biçimde yönetilmesi için küresel bir kampanya örgütlemiştir.

Dünya Sağlık Örgütü ve Asbest

ILO'nun asbest kararının ardından Ekim 2006'da Dünya Sağlık Örgütü de "Asbestle Bağlantılı Hastalıkların Ortadan Kaldırılması" başlıklı bir politika metni benimsemiştir. Asbest kullanımının sağlık açısından tehlikelerine dikkat çeken **Dünya Sağlık Örgütü, bildirisinde asbestin karsinojenik etkisi için bir eşik değer konabileceğine dair bir kanıt olmadığını ve çok düşük maruziyet derecelerinde bile kanser riskinin arttığını açıkça belirtmiştir. Dünya Sağlık Örgütü bu saptamasına bağlı olarak da asbestle bağlantılı hastalıkların ortadan kaldırılabilmesi için en etkin yolun her tür asbestin kullanımına son vermek olacağını ilan etmiştir.**⁵ ILO'nun 162 sayılı Asbest Sözleşmesinin benimsendiği 80'li yıllarda dünyada asbesti yalnızca İskandinav ülkeleri yasaklamışlardı. Bugün asbesti yasaklamış olan ülkelerin sayısı 40'ı aşmıştır. Avrupa Birliği, Uluslararası Çalışma Örgütü, Uluslararası Kimyasal Güvenlik Programı, Avrupa Birliği Kıdemli İş Müfettişleri Komitesi, Uluslararası Sosyal Güvenlik Derneği, Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu ve uluslararası sendika

⁴ Türkiye her iki Sözleşmeyi de onaylamamıştır.

⁵ Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (2007), "Elimination of Asbestos Related Diseases", Policy Paper.

federasyonları, bilim insanları ve çok sayıda hükümet, küresel bir asbest yasağından yana tavır almış bulunmaktadır.⁶

Asbeste maruz olmanın güvenli bir düzeyi olmadığı bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Asbestin yasaklandığı ülkelerde bile asbest daha yirmi yıl boyunca ölüme yol açmaya devam edecektir. Avrupa Birliği uzmanlarına göre 2030 yılına kadar yalnızca Batı Avrupa’da asbeste bağlı kanserlerin yol açacağı ölüm sayısı 500 000 olacaktır.

Avrupa’da asbest kullanımının hızla azalması ve 2000’li yıllarda tümüyle yasaklanması dünya asbest üreticilerini ve asbest şirketlerini pazar olarak geliştirmekte olan ülkelere yöneltmiştir. Eternit Şirketi, Avrupa ülkelerinde asbestin alternatifi ürünlere yönelirken geliştirmekte olan ülkelerde asbest taraftarı lobilerde aktif bir rol oynamakta ve asbestin güvenli kullanımını savunmaktadır. Asbestin işçi sağlığı ve halk sağlığı açısından on yıllara uzanan kanser riskini yok etmenin tek çözümü, asbest içeren tüm ürünlerin ithalinin, pazarlanmasının, üretilmesinin, işlenmesinin, kullanılmasının yasaklanmasıdır.

Türkiye’de Asbestle İlgili Hukuki Durum

Türkiye’de asbest kullanımına ve asbestten korunmaya ilişkin kurallar farklı Bakanlıkların yetkisi altında ve genel olarak yönetmeliklerle düzenlenmiştir.

Asbest yönetmeliği ÇSGB bağlı Asbest atıkları Çevre Bakanlığı’nın kapsamındadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın 11 Temmuz 1993 tarih ve 21634 sayılı resmi gazetede yayınlanan “Zararlı Kimyasal Madde ve Ürünlerin Kontrolü Yönetmeliği” ile 01.01.1996 tarihinden itibaren chrysotile, ithalatı yasaklanmıştır. 2000 yılından sonra asbesti tehlikeli atık olarak tanımlayan pek çok yönetmelik çıkmaya başlamıştır.⁷

⁶ Asbest Yasağı ve Türkiye, <http://www.isguvenligi.net/asbest-yasagi-ve-turkiye/>

⁷ 20 Nisan 2001 tarihinde adı “Tehlikeli Kimyasallar Yönetmeliği” olarak değiştirilen Yönetmeliğin 37. Maddesi ile amfibol grubu asbest liflerinin çıkarılması, üretilmesi, herhangi bir ürün üretiminde ve üretim dışında herhangi bir amaçla kullanılması, satışı ve piyasaya arzı yasaklanmıştır.

4857 sayılı İş Kanununa uygun olarak çıkartılan ve 26/12/2003 tarih ve 25328 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanıp 15/4/2006 tarihinde yürürlüğe giren Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik yayınlanmıştır.

TEHLİKELİ ATIKLARIN KONTROLÜ YÖNETMELİĞİ'ne göre de,

Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) Resmi Gazete Tarihi: 14.03.2005 Sayısı: 25755

(Değişik:RG-4/9/2009-27339) **Tehlikeli Atık:** Bu Yönetmelikte tehlikeli atık, atık olarak ifade edilecektir. Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-IV'te (A) işareti ile gösterilmiş atıkların herhangi tehlikeli atık konsantrasyonuna bakılmaksızın tehlikeli atık sınıfına girerken, aynı listede (M) işareti ile gösterilmiş atıklar EK-III B'de verilen tehlikeli atıkların eşik konsantrasyonu üzerinde bir değere sahipse tehlikeli atıktır. Ayrıca doğal karakterleri ya da oluşmalarına neden olan aktiviteye bağlı olarak bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-3 A'da veya EK-3-B'de bulunup E- 4'te verilen maddeleri içeren atıkların, Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-III A'daki özelliklerden bir veya birkaçına sahip olmaları ve aynı Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-III B'de verilen tehlikeli özellikleri göstermeleri durumunda tehlikeli atık olarak sınıflandırılan atıkları,

EK- 4

(EK- 5) TE AÇIKLANAN ÖZELLİKLERE SAHİP OLDUĞUNDA TEHLİKELİ OLAN EK 3-B'DEKİ ATIKLARIN İÇERİKLERİ

(C25) Asbest (toz ve lifler), tehlikeli atık sınıfındadır.

GEMİ SÖKÜM YÖNETMELİĞİ'ne göre,

Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği (Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı) Resmi Gazete Tarihi: 08.03.2004, Sayısı: 25396

Tehlikeli atık: Tehlikeli fiziksel, kimyasal ve/veya biyolojik özellikleri nedeni ile canlılarda ve alıcı ortamda olumsuz etkilere yol açan asbest, kullanılmış akü ve benzeri atıkları,

ORMAN KANUNU'NUN 16 NCI MADDESİNİN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ'ne göre,

Kurum ve Kuruluş Yönetmeliği (Orman ve Su İşleri Bakanlığı) Resmi Gazete Tarihi: 30.09.2010 Sayısı: 27715

Rehabiliteye hazırlık amaçlı dolgu izin işlemlerinde kısıtlamalar ve yasaklar

MADDE 24 – (1) Rehabiliteye hazırlık maksatlı dolgu yapılacak alanlara inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları haricinde malzeme dökülmesi yasaktır.

(2) Rehabiliteye hazırlık maksatlı dolgu yapılacak alanlara asbest, boya, florasan ve benzeri tehlikeli inşaat ve yıkıntı atıkları ile asfalt atıkları, sıvıların ve sıvı atıkların, arıtma çamurlarının, parlayıcı ve patlayıcı maddelerin, tıbbi atıkların, hayvan kadavra ve gübrelerinin, radyoaktif madde ve atıkların, tehlikeli ve zararlı atıkların, evsel katı atıkların dökülmesi yasaktır.

Bu Yönetmeliğin 7. Maddesinde “asbestin çıkarılması, asbest ürünlerinin veya asbest ilave edilmiş ürünlerin üretimi ve işlenmesi sırasında işçilerin asbest liflerine maruz kalabileceği işler yasaktır” dense de bu yasak, işçilerin maruz kaldığı havadaki asbest konsantrasyonunun sekiz saatlik zaman ağırlıklı ortalama TWA değerinin **0,1 lif/cm³**’ü geçmemesi olarak uygulanmıştır.

AB ülkelerinde bu değer TWA değerinin **0.01 lif/cm³** ü geçmemesi olarak uygulanmaktadır.

Yeni Bir Hukuki Durum ve Asbest

2009 yılında yukarıda anılan (2009\148\EC) Avrupa Birliği direktifi yayınlandıktan sonra ise Türkiye asbest ile ilgili çalışanların sağlığını ve çevreyi koruyucu tedbirler almak zorunda kalmıştır. 2010 yılında, BAZI TEHLİKELİ MADDELERİN, MÜSTAHZARLARIN VE EŞYALARIN ÜRETİMİNE, PİYASAYA ARZINA VE KULLANIMINA İLİŞKİN KISITLAMALAR HAKKINDA YÖNETMELİK’te değişiklik yapılarak beyaz asbest üretiminde tamamen yasaklanmıştır.

4. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın yetkili olduğu bu yönetmelikte, “Tehlikeli İnşaat ve Yıkıntı Atıkları: İnşaat ve yıkıntı atıkları içerisinde bulunan **asbest, boya, florasan** ve benzeri zararlı ve tehlikeli atıkları,”yla ilgili yapılacak yıkım işleri yönetmeliğin 19. Maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre,

“Yıkım İşlemleri

Madde 19 — Yıkımı yapılacak yapıların içerisindeki geri kazanılabilir malzemelerin öncelikle ayrıştırılması ve geri kazanılması esastır. Bu çerçevede kapı, pencere, dolap, taban ve duvar kaplamaları, döşemeleri ve yalıtım malzemeleri gibi inşaat malzemeleri ile tehlikeli atıklar yıkımı yapılacak yapılardan ayıklanır ve ayrı toplanır. Yıkım işlemleri sırasında gürültü, toz ve görüntü kirliliği ile ilgili olarak 20 ve 21 inci maddelerde belirtilen tedbirler alınır. Yıkımın hidrolik ekipmanlara sahip iş makineleri ile yapılması durumunda, kolon ve kiriş gibi beton yapılar kesilir veya parçalanır.

Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak amacıyla, asbest içeren malzemelerin kullanıldığı binaların yıkımı, sökümü, tamirati ve tadilatı sırasında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 26/12/2003 tarihli ve 25328 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik esaslarına uyulur.” denilmektedir.

Yine yönetmeliğin,

Tehlikeli Atıkların Toplanması ve Bertarafı başlıklı 22. Maddesine göre,

“Madde 22 — İnşaat/yıkıntı atıkları içerisinde bulunan **asbest, boya, florasan, civa, asit** ve benzeri tehlikeli atıklar diğer atıklardan ayrı olarak toplanır ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine göre bertaraf edilir.”

5. Tehlikeli Maddelerin Su Ve Çevresinde Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Yönetmeliği (76/464/Ab)

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yetkili olduğu bu yönetmeliğin,

"Tehlikeli maddelerin deşarj esasları" başlıklı 9. Maddesine göre,

"Madde 9 — Tehlikeli madde içeren atık suların alıcı ortama doğrudan deşarjı yasaktır. Tehlikeli maddelerin alıcı ortama deşarjına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir(...)

d) Asbest maddesinin, kağıt, çimento, alçı ve benzeri malzemelerin üretiminde kullanılmasıyla ortaya çıkan atık suyunda askıda toplam katı madde limit değeri 30 gr/m³'ü geçmez. Asbest maddesinin, kağıt veya tabaka üretiminde kullanılması ile ortaya çıkan suyun geri kazanılması esastır."

Kanal İstanbul Projesi'nin yapılması durumunda

ÇED nihai raporunda asbest riski hiç dikkate alınmadığından

Bu projede çalışacak işletmelerin gerek hafriyat sırasında gerekse yıkımlarda Terkos gölüne denize ve havaya çok daha fazla miktarda asbest bırakılması halinde bu durumun tespit edilmesi yine mümkün olmayacak ve ilgili işletmenin beyanı doğru kabul edilecektir.

Bu durumda da yine Anayasa'nın 17. ve 56. Maddeleri ihlal edilecektir.

Kanal İstanbul Projesi ÇED nihai raporunda bulunan eksiklikler aşağıdadır.

1-Yukarıda açıklamalarda gerek binalarda ve kanalda 20 mt fazla derinlik 55 km uzunluk ve 200 mt genişlikte olacak kanalda hafriyat kazılarında asbest çıkma ihtimali yok sayılmıştır.

2-ÇED raporunun 5.2 Proje ve Etki Alanlarının Mevcut Kirlilik Yüğü başlığında

Toprakta hiç bir asbest analizi yapılmadığı açıkça yazılmaktadır. Toprakta sadece ağır metal bakılmıştır. Asbest tespitine bakılmamıştır.

(ÇED Raporunun ilgili ekli bölümü aşağıdaki gibidir.)

5.2. Proje ve Etki Alanının Mevcut Kirlilik Yüğü (proje ve etki alanındaki hava, su, gürültü, titreşim, toprak, deniz suyu)

Proje kapsamında, proje alanı ve çevresinde, ÇED çalışmasına done oluşturmak, işletme aşamasında oluşabilecek hukuki sorunlara çözüm getirebilmek, ÇED Raporu'nda çevresel etkileri tespit edebilmek, olumlu ve olumsuz etkileri belirleyebilmek ve değerlendirmek amacıyla mevcut durumun tespiti amacıyla bir dizi çevresel etüt, ölçüm ve analiz çalışmaları yapılmaktadır. Mevcut durumun tespitine yönelik çalışmalar PM₁₀, PM_{2,5} çöken toz ölçümleri, toprak analizi, yeraltı ve yüzey suyu analizi, deniz suyu analizi ve gürültü ile ilgili ölçümlerden oluşmaktadır. Mevcut durum tespit çalışmaları kapsamında;

- 6 noktada PM_{2,5} ölçümü (Aylık),
- 10 noktada PM₁₀ ölçümü (Aylık),
- 10 noktada Çöken Toz (2 ay) ölçümü,

- 15 noktada Mevcut titreşim ve gürültü ölçümü,
- 10 noktada Toprakta ağır metal analizi,
- 7 noktada yüzey suyu analizi (4 nokta göl ve 3 nokta akarsu),
- 5 noktada yeraltı suyu analizi,
- 6 noktada Deniz suyu analizi (Su Kalitesi Kontrol Yönetmeliği Tablo-4 ve Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği'ne göre)
- 10 noktada Sediman numunesi analizi ve
- 12 noktada (Atık Yönetimi Yönetmeliği Ek-3B'ye göre) dip çamuru analizi yapılmıştır.

3-ÇED raporunun 5.5 bölümündeki toprak analizlerinin 4 noktada 10 adet yapılması ise son derece eksiktir. Normal de tarım arazileri için bile 1 hektar için bile homojen bir yapı var ise 1 örnek alınırken bu ÇED raporunda sadece 10 noktadan örnek alınmış olması son derece yetersizdir.

4-Asbest için topraktan analiz almaya yetkili

a)Asbest söküm uzmanı b)A sertifikalı İSG uzmanı c) Akredite laboratuvar numune alma personeli olması şartı vardır.

ÇED raporundaki aşağıdaki numune alan kişinin bu nitelikleri olmadığı numune alma protokolü olmadığı için bilinmemektedir. Asbest numune alınması bakımından Majör akreditasyon hatasıdır. Toprak analizleri kapsam bakımından yetersiz ve hatalıdır.

Fotoğraftaki kişinin Kişisel Donanım Koruyucu (KKD) olarak asbest riskine karşı P3 maske kullanmadığını görüyoruz. Bu bağlamda da numune alan kişinin hatalı ve yetersiz olduğu açıkça görülmektedir.

(ÇED Raporunu ilgili ekli bölümü aşağıdaki fotoğraftaki gibidir.)

5-Tubitak tarafından sadece dip çamurunda yapılan analizlerde de asbest aranmamıştır. Olması gereken analizler de sondaj yolu ile Kanalın geçeceği güzergah genişliği 275 mt 20 mt derinliğinden ve kanal uzunluğundan alınan numuneler olmalı ve toprak da asbest aranmış olması gereklidir. Bu analizler hiç yapılmamıştır. Sadece yüzeysel toprak örnekleri ve dip çamurunda analizler yapılmıştır.

(ÇED Raporunu ilgili ekli bölümü yukarıdaki gibi toprak yüzeyinden alındığını göstermektedir.)

Bölüm 3-186

Küçükçekmece Göl'ünde (52.968.000 m³) ve deniz (Marmara Denzinde 16.529.000 m³ ve Karadeniz de 20.281.000 m³) dibi taramasından çıkacak malzemenin genel kompozisyonu "kum, silt, siltli kum, kil, kumlu kil, siltli kil, çakıl, kıltaşı/kumtalı, çamurtaşı aralanması" şeklindedir. Malzemelerin, TÜBİTAK-MAM tarafından, tehlikelilik durumunun tespiti amacıyla, yürürlükteki Atık Yönetimi Yönetmeliği Ek-3B'de yer alan kriterlere göre fiziko-kimyasal analiz, inorganik içerik analizi, ekolojik, toksisite testi ve akut toksisite testi yapılmıştır.

Karadeniz'de 2 (DT-1, DT-2), Küçükçekmece Gölü'nde 8 (DT-3 – DT-10) ve Marmara Deniz'inde 2 noktada (DT-11, DT-12) olmak üzere toplam 12 noktada dip taraması çamuru numunesi alınarak analizleri gerçekleştirilmiştir.

12 ayrı noktada alınan numuneler üzerinde TÜBİTAK-MAM tarafından Atık Yönetimi Yönetmeliği doğrultusunda yapılan analiz sonuçlarına göre Dip Tarama Malzemesi Örneklerinin "Tehlikesiz Atık – 17 05 06 / Tehlikeli maddeler içeren dip tarama çamuru dışındaki dip tarama çamuru" olduğu sonucuna varılmış olup her nokta için bulgular ve değerlendirmeler aşağıdaki Tablo 3.2.7.5.1.'de verilmiştir (Bkz. Ek-32.1. "Mevcut Durum Ölçüm ve Analiz Raporu").

6-Gerek Kanal İstanbul projesi için yıkılacak binalarda gerekse yakın yerleşimlerdeki Kentsel dönüşüm projelerinde kuvvetle olası çıkabilecek asbest riski ÇED raporunda nasıl yönetilecek

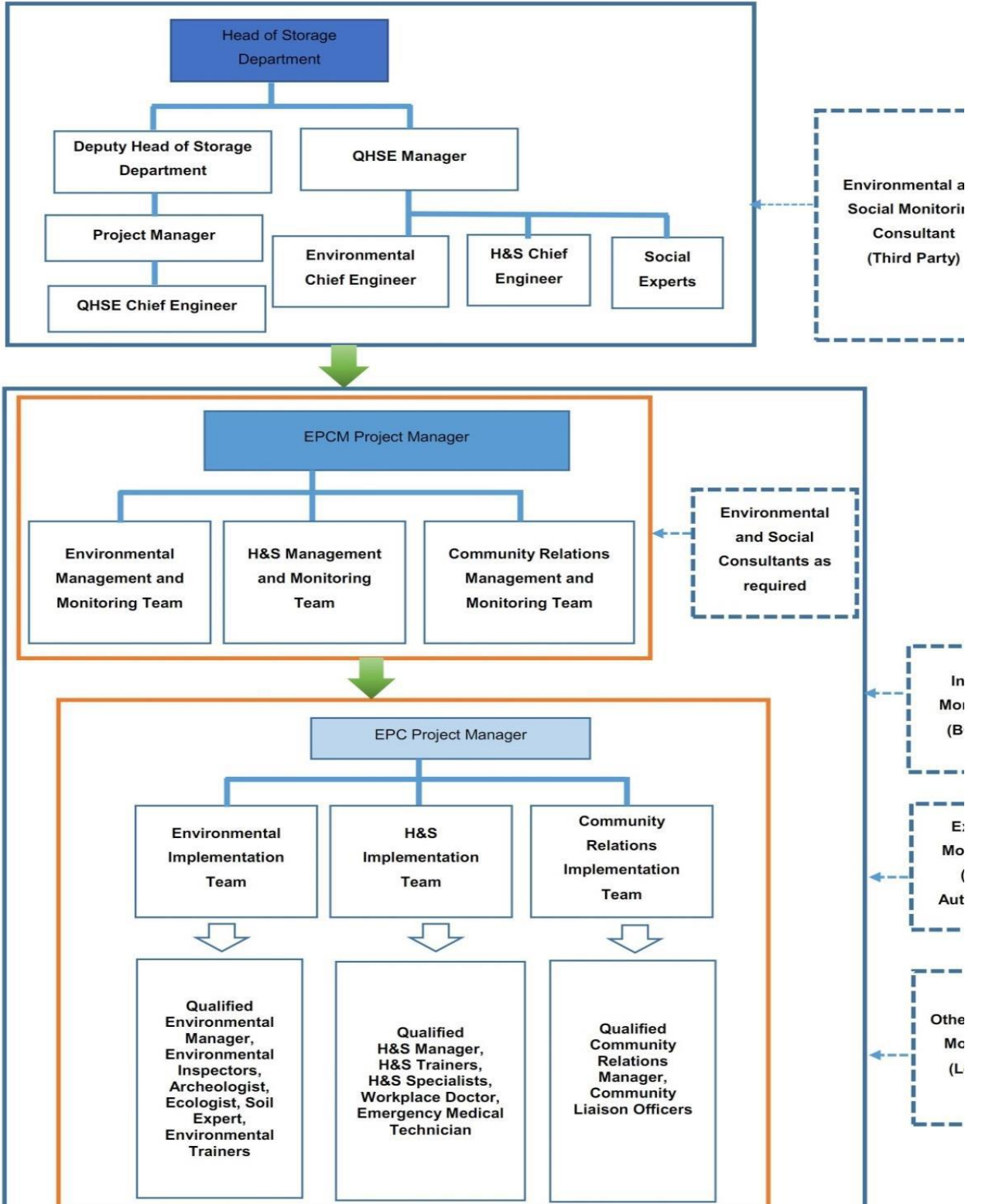
belli değildir. Bu bölgede yapılmış bir asbest envanteri ve asbest riski planı yoktur. Dolayısıyla yapılacak iř planları ve risk analizleri yok hükmündedir.

7- Ülkemizde yıkım yönetmeliği henüz yoktur. Yıkım yönetmeliğinin olmaması sebebi ile bu projede yıkılacak asbestli olma riski taşıyan binalar hiç bir kural ve yasaya uygun olmadan yıkım firmalarının elemanlarının mühendislik, tehlikeli madde, asbest uzmanlık bilgisi olmayan kararlarına terkedilecektir. Bilimsellikten uzak ve AB direktifleri ile de uyumsuzudur.

Yıkımlarda yerinde ayrıştırma tüm dünyada esastır. Yıkım yönetmeliği olsa idi yerinde ayrıştırma yapılırsa hem çevresel tehlikeleri azaltacak hem de bugüne kadar, Türkiye de yıkım sigortası yapmayan sigorta şirketleri bu proje için yıkım sigortası yapması sağlanacaktı. Kanal İstanbul projesinde yıkımlarda sigorta yapılması imkansızdır.

Hem yıkımlarda, hem de lęmlerde 3. şahıs mali mesuliyet sigortası ve sigorta garantisi olmayan akreditasyonlu laboratuvarların olması son derece sakıncalıdır. ÇED raporunu hazırlayan ınar Müh.Müşavirlik A.ř firmasının da olası yanlış analiz sonuçlarına karşı hiç bir sigortası yoktur.

ÇED Raporunda Yönetim planına baktığımızda da Asbest uzmanı olmadığını görmekteyiz.

8- İstanbul büyük deprem bekleyen fay hatlarının kesişme noktasındadır. Fay hatlarında asbest içeren elementler fazlası ile var olduğu bilinmesine karşın ÇED raporunda fay hatlarında asbest aranmamıştır. Asbest Analiz raporları yoktur.

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğüne onaylanan plana esas jeolojik-jeoteknik etüt raporlarının hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar Mülga Afet İşleri Genel Müdürlüğü'nün (şimdiki adı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) 19.08.2008 tarih ve 10337 sayılı genelgesinin "Tıbbi Jeolojik Tehlikeler alt başlığı altında", **"her tür ve ölçekteki planlama çalışmaları sırasında "Tıbbi Jeoloji" konusunda uzman jeoloji mühendislerince jeomedikal (tıbbi jeolojik) tehlikelerin belirlenmesi, planlama faaliyetlerinde bu tür tehlikelerin de bir yönlendirici veya sınırlandırıcı eşik olarak dikkate alınması gereklidir"** denilmektedir.

9- Kanal İstanbul projesinde asbeste proje yapım aşamasında tespit edilmesi durumundan sadece asbest atık kabul eden bertaraf tesislerinin (İstaç,İzaydaş ,Ekolojik Enerji A.Ş) uzaklıkları asbest kabul kapasiteleri ÇED raporunda hiç belirtilmemiştir. Olası tehlikeli atıklar için de bertaraf tesislerinin kapasite kabul miktarları belirtilmemiştir.

10.ÇED Raporu hazırlama aşamasında kurum ve kuruluşlardan görüş istenmesine karşı, Asbest ile ilgili Bakanlık CSGB olup bakanlığına bağlı İsgüm müdürlüğü'nün görüşüne yer dahi verilmemiştir.

29186 sayılı ÇED Yönetmeliği madde 8, madde 12 ve madde 18 kapsamında ÇED Raporunun hazırlanması, değerlendirilmesi ve izlenmesi aşamalarında yatırıma ilişkin olası risklerde ilgili kurum ve kuruluşlarla görüş ve işbirliği yapılmasını ve değerlendirilmesinin istenmesini emretmektedir. İtiraza konu ÇED Raporunun herhangi bir yerinde **ASBEST** e ilişkin ilgili bakanlıklardan görüş ve değerlendirilme istenmemiştir. Asbest riski yok sayılmış olduğundan bu görüş ve değerlendirilmelerin istenmemesi yönetmelik hükümlerine aykırı bir ÇED raporu ortaya çıkarmaktadır.

11-ÇED Raporu, Projenin olumsuz çevresel etkilerini bertaraf özellikle asbest tehlikesini yok edecek edecek değerlendirmeleri içermemektedir,

ÇED Raporu asbest tehlikesine karşı hiçbir bilimsel bilgiyi içermemektedir. Asbest varlığı yok sayılmıştır. Projenin olumsuz asbest etkilerini azaltmak için yeterli hiç bir önlem alınmadığını açık ve net görünmektedir.

Yukarıda açıklanan 11 temel nedenden Çınar Mühendislik Müşavirlik A.Ş. nin ÇED nihai raporuna itiraz ediyorum..

ÇED Raporu ile Projenin hayata geçirilmesi, Çevre Kanunu'nun 3. Maddesinde idareye yüklenen görevlere aykırılık oluşturmaktadır.

Anayasa'nın 56. maddesine göre "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir."

Anayasa'nın 56.maddesindeki çevre kavramı 63. maddede sözü edilen tarih, kültür ve tabiat varlıklarını da kapsayan geniş bir çevredir.

Buna göre Anayasa'da, vatandaşların da çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek konusunda ödevli olduğu açıkça belirtilmiştir.

İtiraz ve beyanlarımızın İVEDİLİKLE, ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞINA iletilerek, İSTANBUL İli KÜÇÜKÇEKMECE, AVCILAR, ARNAVUTKÖY, BASAKSEHIR, ilcesinde T.C. ULAŞTIRMA, DENİZCİLİK VE HABERLEŞME BAKANLIĞI ALTYAPI YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ tarafından yapılması planlanan Kanal İstanbul (Kıyı Yapıları [Yat Limanları, Konteyner Limanları ve Lojistik Merkezler], Denizden Alan Kazanımı, Dip Taraması, Beton Santralleri Dâhil) projesi sürecinin her aşamasında ve yukarıda belirttiğimiz bilimsel ve hukuksal veriler kapsamında ÇED sürecinin sonlandırılması kesin bir gerekliliktir.

Danıştay 6. Dairesinin yürütmeyi durdurma kararı ve iptal kararı da verdiği 2013 / 8016 Esas sayılı davasında verilen bilirkişi raporunda belirtildiği gibi ;

Trakya bölgesinde " Sanayi gelişiminin sınırlandırılması ve tarımsal faaliyet bir ana ilke olarak dururken planın belirli maddelerine yerleştirilen ve planın vizyon ve ilkeleri ile taban tabana zıt ve aykırı biçimde tarım toprakları ve orman alanı aleyhine ve yer altı su rezervlerine zarar verebilecek şekilde kömür çıkarılmasını öngören ve çevre kirliliğine yol açma potansiyeli bulunan sanayi / enerji yatırımlarını destekleyen hükümlerin sözü edilen ilkelerle uyumlu olduğunu söylemek olanaklı değildir." Trakya Bölge Planlarına aykırı bir ÇED raporuna ve Kanal İstanbul projesine asla ÇED Olumlu kararı verilemez

SONUÇ VE İSTEM:

İnsan, sağlıklı ve dengeli bir çevreden yararlanabildiği ölçüde varlığını ve gelişmesini sürdürebilir. Kanal İstanbul projesi doğal çevreyi değiştirerek olumsuz etkileyecek, çevre ve tüm canlıların sağlığını bozacak bir proje olduğundan ÇED raporunda **ASBEST** gibi en tehlikeli bir madde yok sayıldığından "**Sağlıklı bir Çevrede Yaşama Hakkı**" ihlal edildiğinden, Anayasal yetkilerimi kullanarak Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 11. maddesinin 4. fıkrası çerçevesinde süresinde ÇED Raporuna itiraz ediyor, proje için

ÇED RAPORUNA OLUMSUZ Kararı verilmesini talep ediyorum.

Saygılarımla

Adı Soyad

İmza

TC No: